

Konstitutionsutskottets betänkande 2022/23:KU4

Föreningsfrihet och terroristorganisationer (vilande grundlagsförslag)

Sammanfattning

I betänkandet anmäls för slutligt beslut ett vilande förslag till lag om ändring i regeringsformen. Utskottet föreslår att riksdagen slutligt antar det vilande förslaget.

Förslaget innebär utökade möjligheter att genom lag begränsa föreningsfriheten när det gäller sammanslutningar som ägnar sig åt eller understöder terrorism.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2023.

I betänkandet finns en reservation (V).

Behandlade förslag

Vilande förslag beslutat den 6 april 2022 till lag om ändring i regeringsformen (bet. 2021/22:KU13, rskr. 2021/22:221).

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Bakgrund	4
Vilande förslag	4
Utskottets överväganden.....	5
Vilande förslag	5
Reservation	6
Vilande förslag (V).....	6
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	7
Vilande förslag	7
<i>Bilaga 2</i>	
Vilande förslag.....	8

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Vilande förslag

Riksdagen antar slutligt det vilande förslaget i bilaga 2 till lag om ändring i regeringsformen.

Reservation (V)

Stockholm den 8 november 2022

På konstitutionsutskottets vägnar

Ida Karkiainen

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ida Karkiainen (S), Erik Ottoson (M), Matheus Enholm (SD), Hans Ekström (S), Fredrik Lindahl (SD), Mirja Räihä (S), Ulrik Nilsson (M), Per-Arne Håkansson (S), Malin Danielsson (L), Amalia Rud Pedersen (S), Susanne Nordström (M), Jessica Wetterling (V), Gudrun Brunegård (KD), Malin Björk (C), Lars Englund (M), Jan Riise (MP) och Lars Johnsson (M).

Redogörelse för ärendet

Bakgrund

Grundlagar stiftas genom två likalydande beslut (8 kap. 14 § regeringsformen). Genom det första beslutet antas grundlagsförslaget som vilande. Genom det andra beslutet antas grundlagsförslaget som slutligt. Det andra beslutet får inte fattas tidigare än att det efter det första beslutet har hållits val till riksdagen i hela riket och den nyvalda riksdagen har samlats.

Det är konstitutionsutskottets uppgift att anmäla vilande beslut i ärenden som rör grundlagar till kammaren för slutligt beslut (9 kap. 24 § riksdagsordningen).

Vilande förslag

Under riksmötet 2021/22 lade regeringen fram förslag till en ändring i regeringsformen (prop. 2021/22:42). Förslaget behandlades i konstitutionsutskottets betänkande 2021/22:KU13 Föreningsfrihet och terroristorganisationer. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2023.

Riksdagen beslutade den 6 april 2022 att som vilande anta regeringens förslag till lag om ändring i regeringsformen (bet. 2021/22:KU13, rskr. 2021/22:221).

Det vilande förslaget till lag om ändring i regeringsformen finns förtecknat i bilaga 1. Förslaget i sin helhet finns i bilaga 2.

Utskottets överväganden

Vilande förslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar slutligt det vilande förslaget i bilaga 2 till lag om ändring i regeringsformen.
Jämför reservationen (V).

Förslagets innebörd i korthet

Det vilande förslaget innebär en ändring i regeringsformen. Förslaget innebär utökade möjligheter att genom lag begränsa föreningsfriheten när det gäller sammanslutningar som ägnar sig åt eller understöder terrorism. Den föreslagna ändringen kommer att göra det möjligt för lagstiftaren att exempelvis införa en bredare kriminalisering av deltagande i en terroristorganisation eller ett förbud mot terroristorganisationer.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2023.

Utskottets anmälan och yttrande

Under riksmötet 2021/22 antog riksdagen som vilande det förslag till lag om ändring i regeringsformen som har redovisats i det föregående. Genom detta betänkande anmäler utskottet nu beslutet till kammaren för slutligt beslut.

Med hänvisning till vad utskottet anförde vid ärendets första behandling föreslår utskottet att riksdagen slutligt antar förslaget.

Reservation

Vilande förslag (V)

av Jessica Wetterling (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen förkastar det vilande förslaget i bilaga 2 till lag om ändring i regeringsformen.

Ställningstagande

Terroristbrottslighet hotar vår demokrati. Därför ska det vara straffbart att planera och utföra terrordåd. Jag anser dock att det är fel väg att gå att bekämpa terrorism genom att förbjuda vissa organisationer och därmed inskränka den grundlagsskyddade föreningsfriheten. Det är fel att kriminalisera människor för deras tankar eller vilka organisationer de tillhör. Fokus måste i stället ligga på att förebygga, förhindra och bestraffa brottsliga handlingar som enskilda begår, själva eller tillsammans med andra. Sammanfattningsvis ser jag inte någon anledning att ändra den ordning som gällt sedan det nuvarande fri- och rättighetsskyddet infördes 1976. Jag anser att skälen mot att begränsa föreningsfriheten väger tyngre än skälen för att göra ändringar i grundlagen.

Mot denna bakgrund föreslår jag att riksdagen förkastar det vilande förslaget till lag om ändring i regeringsformen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Vilande förslag

Den 6 april 2022 beslutade riksdagen att som vilande anta det förslag till lag om ändring i regeringsformen som regeringen lagt fram i proposition 2021/22:42 (bet. 2021/22:KU13, rskr. 2021/22:221).

BILAGA 2

Vilande förslag

Förslag till lag om ändring i regeringsformen

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 24 § regeringsformen¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

24 §

Mötesfriheten och demonstrationsfriheten får begränsas av hänsyn till ordning och säkerhet vid sammankomsten eller demonstrationen eller till trafiken. I övrigt får dessa friheter begränsas endast av hänsyn till rikets säkerhet eller för att motverka farsot.

Föreningsfriheten får begränsas endast när det gäller sammanlutningar vilkas verksamhet är av militär eller liknande natur eller innebär förföljelse av en folkgrupp på grund av etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Föreningsfriheten får begränsas endast när det gäller sammanlutningar *som ägnar sig åt eller understöder terrorism eller* vilkas verksamhet är av militär eller liknande natur eller innebär förföljelse av en folkgrupp på grund av etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.

¹ Regeringsformen omtryckt 2018:1903.